

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Hyperaspistes Diatribae Aduersus Seruum Arbitrium Martini Lutheri

Erasmus, Desiderius

Coloniæ, 1526

VD16 E 3030

25 Non o[mn]ia i[n]culca[n]da auribus pop[u]laribus, neq[ue] quibuslibet
uerbis efferenda.

urn:nbn:de:hbz:466:1-34433

pere, Nobis nō est quæstio, qđ Sophistæ q̄stionarij
profecerint, sed quō nos boni & Ch̄riani fiamus,
nec debes doctrinæ Christianæ imputare, qđ im-
pij male agunt, Ea em̄ nihil sunt ad propositū, &
pōteras alio loco dicere & papyro parcere.

24 Tercio capite, p̄gis nos modestos & quie-
ros illos Epicuros reddere, alio genere cōsiliij, nec
sanioris, q̄ sunt p̄dicta duo. Videlicet, q̄ quedam
eius generis sunt, ut etiā si uera essent, & sciri pos-
sent, nō tamen expediret ea prostituere promiscu-
is auribus. Et hic iterū confundis & misces omnia,
more tuo, ut prophanis æques sacra, nullo pror-
sus discrimine, Iterū lapsus in scripturæ & dei con-
temptum & iniuriam. Dixi superius, Ea quæ sas-
cris literis aut traduntur, aut probantur, esse non
modo aperta, sed & salutaria, ideo tuto inuulgari
disci, & sciri posse, immo debere, ut falsum sit, qđ
dicas non esse prostituēda promiscuis aurib⁹, si de
ijs, q̄ in scriptura sunt, dicas, Nā de alijs si dixeris,
nihil ad nos, nec in loco dixeris, sed uerbis chartas
& tēpora p̄dis. Deinde nosti, mihi cū Sophistis nul-
la in re cōuenire, ut merito mihi parceres, nec eos
rū abusus mihi obiiceres, Cōtra me em̄ i libro isto
tibi dicendū erat, Scio, qđ peccēt Sophistæ, nec te
magistro opus habeo, & satis sunt a me rephensi,
Hoc semel dictū uelim ac repetitū, quoties me so-
phistis misces, & causam meam illorū insania gra-
uas, Inique em̄ facis, quod optime nosti.

24 Iā uideamus rōnes cōsiliij tui, Deū eē secū-
dū naturā in antro scarabæi uel etiā cloaca (quod
tu uereris dicere, & arguis Sophistas ita garrire)
non minus q̄ in coelo, etiam si uerum esset, putas
tamē

tñ irrationabilr disputari apud multitudinē. Pri-
mū, garrīat q̄ garrīat, nos nō de facto hoīm hic dis-
putamus, sed de iure & lege, nō ut uiuamus, sed
ut uiuere debeamus. Quis nostrū ubiq̄ recte ui-
uit & agit? At ideo ius & doctrina non dānat, sed
nos potius dānat. Sed tu ista pegrina longe petis,
& undiq̄ corradis multa, q̄ te male habet unus il-
le locus, de p̄scientia dei, quē cū nulla ratione po-
tes uincere, multiloquio inani lectorē interim faci-
gare conaris. Sed eant illa, Ad rē adeamus. Quor-
sum igit̄ hoc tendit, ut q̄dā nō uulganda censeas?
An causam lib. arb. inter ea nūeras? Tū redibit
cōtra te, totū q̄ supra dixi de necessitate discēdi
lib. arb. Deinde, cur tu ipse te nō sequeris & omit-
tis Diatriben tuā? Si bene facis lib. arb. tractādo,
cur uituperas? Si malū est, cur facis? Si uero nō in-
ter ea numeras, itēz causæ statū interim fugis, &
non in loco uerbosus orator aliena tractas.

¶ Nec tñ recte hoc exēplū tractas, & inutiliter
disputari corā multitudine dānas illud, deū eē in
antro uel cloaca, Nimis em̄ hūana cogitas de deo
Fateor quidē, eē quosdā leues cōcionatores, q̄ nul-
la religione aut pietate, sed uel cupiditate gloriæ
aut studio nouitatis alicuius, aut impatiētia silen-
tī leuissime garrunt ac nugant̄. At h̄ nō placent,
neq̄ deo, neq̄ hoīb̄, etiāsi deū asserant eē in cœ-
lo celoz. Verū ubi graues & p̄ cōcionatores sint
q̄ modestis, puris & sanis uerbis docēt, illi sine peri-
culo, immo magno fructu tale corā multitudine
dicūt. Nōne oportet nos oēs docere, filiū dei fuis-
se in utero uirginis & natū ex uētre? At q̄tū distat
uēter hūanus ab alio quouis immūdo loco? Et q̄
non

nō fæde ac turpiter posset illum definire? At illos
merito dānamus, cū abūdēt uerbā pura, q̄b⁹ eā
necessitatē etiā cū decore & grā dicimus, Itē Chrī
ipsius corpus fuit humanū sicut nostrū, Quo qd
fædius? Nū ideo nō dicemus deū habitasse corpo
raliter in eo, qd Paulus dixit: Quid fædi⁹ morte?
Quid horribilius inferno? At propheta deū eē se
cū in morte & in inferno sibi adesse gloriatur.

¶ Igitur pius anim⁹ nō exhorret audire, deū eē
in morte, uel in inferno, quorū utrūq; horribilius
ac fædius est, antro uel cloaca, immo cū scriptura
teste deū eē ubiq; & replere oīa, nō solū dicit eum
eē in locis illis, uerū necessario discet & noscet eum
ibi eē, Nisi forte, si qua p̄ tyrannū captus in carce
rē aut in cloacā proñceret, qd multis sanctis cōtis
git, non mihi licebit, deū ibi inuocare, uel credere
mihi adesse, donec uenero in tēplū aliqd ornatum
Si ita nugādū de deo nos docueris, & locis essentia
eius offenderis, nec in celo eū nobis residere tan
dē pmittes, neq; eīm cœli cœlorū eū capiunt, neq;
digni sunt, Verū ut dixi, more tuo, sic odiose pun
gis, ut cām nostrā graues & exosā reddas, q̄ uide
res eā tibi insupabilē & iuictā. Alterū exēplū, tres
eē deos, fateor eē offendiculo si doceat, nec e uerū
nec scriptura docet, Sed Sophistæ sic loquunt, &
nouā dialecticā finxerūt, Verū hæc quid ad nos?
29 Reliquū de cōfessione & satisfactiōe, mirū
est, q̄ fœlici prudētia causeris, & ubiq; sicut soles,
sup̄ aristas graderis, ne uideare nec nrā simplr dā
nare, nec pontificū tyrānidē offendere, id qd tibi
minime tutū est, Itaq; sepositis interim deo & con
scientia (Quid em̄ ad Erasmiū, qd ille in his rebus
uelit